

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

51. De Altari holocaustorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

quæ illic fuerat omiffa: ad communes enim vſus, & quotidianos duo millia batorum Mare æneum continebat; cum tamen totum vſq; ad ſummum implebatur, ter mille batos capiebat. Et ideo, inquit Caſeranus, in hebræo ad verbum habetur: *Fortificari faciēti, batos tria millia capiebat.* hoc eſt, cum totum vique ad ſummum implebatur. Sic ille: *Fortiſſis, vt verifimile eſt, duplex erat bat⁹ apud Hebræos, vnus maior, quo in tabernaculo, & Tēplo Sacerdotes, & Leuitæ vtebantur; alter vulgaris, & minor qui populo deſeruebat.* Veluti Sicilius etiam dicitur iuxta ſententiam aliquorum fuiſſe duplex, ſacer ſcilicet, & profanus. Et quem admodum ſiclus ſacer maioris ponderis, & æſtimationis erat, quàm profanus, ita & batus vnus erat maioris menſuræ, quàm alter minor, & vulgaris; ita vt batus maior vnum batum minorem, & dimidium contineret, habens ad batum minorem proportionem ſeſquialteram. Et prior ſcriptura cum dicit: *capiebat duo millia batos*, intelligit maiores; poſterior verò dicens; *capiebat tria millia batos*, loquitur de bato minori, & vulgari; & hic batus minor tantundem capiebat, quantum metreta apud Græcos. Et ideo noſter interpres vbi in hebræo legitur, poſteriore ſcilicet loco, tria millia batos, reddit, tria millia metretas.

2. Para. 4.

3. Reg. 7.

Tertiò quæritur, Quid ſignificent illa verba ſcripturæ de Mari æneo: *Duo ordines ſculpturarum hiſtriarum?* Pleriq; tum veteres, tum recentiores putant, hiſtriarum, dictum eſſe pro hiſtoriatarum, ita vt ſenſus ſit, in Mari æneo ſculptas fuiſſe antiquorum patrum hiſtorias. Verifimilius tamē eſt, non legēdum hiſtriarum cum aſpiratione, ſed ſine illa iſtriarum: nam iſtriata columna, vel ſculptura, dicitur, quæ iſtrijs quibuſdam conſtat, & iſtrias Archirecti vocant canaliculos, aut ſulcos per eſ, vel lapidem, vel lignum in longum ductos.

Deindē ſequitur in Textu: *Et ſtabat ſuper duodecim bones*: quoniam videlicet illorum dorſis ſuſtentabatur. Sicut etiam nunc in hortis, palatijs, & aulis Regum, vel Principum paſſim videmus. Boves erant ærei: terni ſingulas cæli regiones ſpectabant; hoc eſt, tres Aquilonem, tres Orientem, tres Meridiem, & tres Occidentem. Porrò vas hoc replebatur aqua, quam Natinci deſerebant vſque ad peribolum ſacerdotum, & inde eam Leuitæ in Mare immittebant gradibus conſcenſis, & per canales bouum ori immiſſos hauriebant, *Groſſitudo autem Luteris, trium vnicarum erat.* Luterem vocat, quod hætenus Mare appellauit. Luter, nomen eſt græcum, Græcis enim *λυτῆρ*, idem eſt, quod Latinis ablucio: vnde dictus eſt *λεωτηρ*: erat enim Mare æneum ad miniſterium ſacerdotum, & vt quidam opinantur, ad victimas etiam abluendas: non quod in eo hoſtiæ lauerentur, ſed quod ex eo aqua deriuaretur, qua & ſacerdotes, & victimæ lauantur; probabilius tamen alij arbitrantur, ſacerdotes tantum ea aqua lauare ſe conſueuiſſe; quod etiam ipſe ſacræ literæ indicant.

2. Para. 4.

3. Reg. 7.

Quartò quæritur, Ad quam partem eſſet Mare æneum in ſacerdotum atrio collocatum? ſcriptura ipſa locum exprimit his verbis: *Mare autem poſuit ad dexteram partem templi contra Orientem ad Meridiem*, id eſt, ita ad Meridiem vergebat, vt ad Ori-

entem tamen verteretur: erat enim obliquè quodammodo conſtitutum. Alibi item legimus, *Fecit quoque (Rex Salomon) conchas decem, & poſuit quatuorque à dextris, & quinque à ſiniſtris, vt lauerent in eis ornata, quæ in holocauſtum oblaturi erant: Porrò in Mari æneo ſacerdotes lauantur.*

Cap. L I.

De Altari holocauſtorum.

Primo quæritur, Quale fuerit hoc Altare? Reſpondeo, eius altaris formam, & figuram in Exodo à Deo deſcribi. Dictum eſt, holocauſti altare à potiori, & digniori oblatione, quæ in eo fiebat. Omnes enim victimæ in eo offeriebantur, tametsi holocauſta non eſſent. Factum eſt idem Altare ex lignis ſetim, quod ære tamen vndiq; tegebatur, ne ligna, ex quibus factum eſt, ignis abſumeret. Erat totum quadratum, cuius quodlibet latus viginti cubitis patebat, & erigebatur in altum decem cubitis: circumdabatur foſſa ſeu canali quodam vnum cubitum profundo, per quem immolatorum animalium ſanguis effluſus, & deinde per canalis foramina in aqua immerſus, per murum ſubſtructionum meridiem verſus in torrentem Cedron effluebat, donec tandem Mari mortuo excipiebatur. Foſſa ſive canalis munitur ſepto vnū cubitum alto, quod Græci *τριγυλλοῦ* appellant, id eſt, ambitum. In medio foſſæ erat etiam erecta quadam crepido quadrata, & alta duos cubitos, ſuper quam erat altare, quod dicebatur Ariel, hoc eſt, Leo Dei, id eſt, Magnus Leo: nam Hebræi rem magnam dicere ſolent rem Dei, ſic cedri Dei, montes Dei, & ſimilia. Magnus leo, Altare illud vocabatur ob multitudinem victimarum, quæ quotidie per ignem deuorabat: eratque quatuor cubitos altum, vel dictum eſt. Quasi leo Dei, eo quod Altare Dei eſſet veluti leo, qui ſanguine victimarum maderet. nam leo prædam diſcerpens ſanguinem exprimit. vnde Iſaias: *væ Ariel, inquit, Ariel ciuitas, quam expugnauit Dauid, deplorat Propheta futurum excidium totius vrbs Ieroſolymitanæ, & ideo ait væ altari, væ inquam altari, & templo, & væ ciuitati Ieroſolymitanæ, quæ altare, & templum habet. Et poſt: Et erit mihi quasi Ariel, id eſt, vt in altari victimæ maclantur, ſic faciam, vt in vrbe multi iugulentur, & necentur ab hoſtibus.*

Præterea, totum Altare cauum erat, cuius ſuperior pars craticulam ferream habebat, quæ totam Altaris vacuitatem æquabat, & quatuor Altaris cornibus pendeat; eidem ligna, victimæ, & ignis imponebantur, vbi coquebantur, vel exurebantur: ignis autem in ima decurrens, & per cryptas extractus, ad locum deſtinatum deſerebatur, quem Necmias vocat locum cinerum, quod craticula ferrea ita erat cauo Altari æqualis, vt in illud poſſet commodè inferri, & efferri. Beda, Richardus, & Auctor Hiſtorie Scholaſtica ponunt in latere huius Altaris oſtium, per quod carbones, & cineres extraherentur, ligna ad fouendum ignem immitterentur. Sed neque ſcriptura vſpiciam, neque Iosephus mentionem eius oſtium fecerunt, neque verò neceſſarium fuit, quia craticula ferrea poterat ſurſum extrahi, quantum ſatis videretur, ac tum ligna imponerentur.

Secundo

Caput LII.

De Salomonis Templo, eiusque partibus.

Recta hominum ratio prescribit, ut templum in Dei cultum, & honorem erigamus, non quod loco Deum includere velimus, aut possimus, sed ut in certum locum pii eius cultores conueiant, ubi verbum diuinum audiant, intelligant, & discant; ubi preces, vota, & sacrificia offerant; ubi Deo sese presentes exhibeant, ubi Deo pro beneficijs acceptis gratias agant, ubi diuinis rebus inseruiant, ubi denique Deus cultu, & veneratione honoretur a cunctis. Ex lignis, & lapidibus, ait Aug. lib. 1. De Symbo. ad Catechif. ca. 5. dignatus est Deus facere, sibi domum per seruum suum in terra, ubi rogaretur, ubi moraretur. Sic ille. Conuenientibus in vnum locum destinatum ad Dei cultum pii homines studiosius, & religiosius conuocantur, orant, sacris interfunt, diuinas conciones audiunt, & eo magis audiuntur a Deo.

s. Th. 1. 2. q. 102. a. 4. ad 1.

Sed cur vnum tantum templum, & altare voluit sibi Deus a ludæis extrui, & erigi? Nimirum voluit Deus indicare se vnum Deum esse: voluit Hebræorum populum auertere ab errore Gentium plures Deos credentium, ac ideo in multorum Deorum cultum plura templa fabricantiu. Sed cur tamen in lege gratæ, id est. Euangelica plura templa vni Deo eriguntur, quia lex Gratæ ad omnes gentes, & nationes fertur, non ad vnum Hebræorum populum. Omnes autem mundi nationes in vnum locum conuenire nequeunt. Rursus, per legem Christi omnis est Idolorum cultus damnatus, & eiectus; omnis plurium Deorum superstitio confutata, & expulsa; & ideo absque vilo periculo erroris multa vni Deo templa fabricamus. Et quia Iudæi vnum templum tantum habebant; ideo in vrbibus synagogas extruebant, in quibus sacrarum literarum lectionem audiebant.

Primo queritur, Quot partibus Templum constaret? *Respondeo* tribus: nam tota domus, quæ Templum dicebatur, tripliciter in sacris literis accipitur: **Primo** modo, ut continebat etiam atria, ad quæ tantum laicis aditus patebat: & hoc modo in Euangelio legimus Christum Dominum ille templum, vel introisse in Templum Salomonis, hoc est, in atrium quoniam cum esset ex tribu Iudæ, non permittebatur intrare nisi vsque in atrium. **Secundo** modo, ut continebat etiam porticum, quæ erat ante Templum: **Tertio**, ut continebat duas partes interiores, & exteriores: quarum interior dicitur Sancta Sanctorum, exterior simpliciter, Sancta. Domus igitur proprie continebat etiam porticum, in tres partes erat diuisa: vna versus Orientem sita, Porticus appellabatur, & vestibulum aliquando latinus interpres vocat, hebraicè *Plam*, Post Porticum versus occidentem, erat pars templi hebraicè dicta *Echal*, latinè Templum, vel exterior domus, aliquando Sanctum. Tertia Templi pars omnium intima hebraicè dicitur *Deur*, latinè oraculum, quod inde Dominus responsa reddebat. vocatur etiam Sanctum Sanctorum, hoc est, Domus sanctissima; aliquando etiam per Antonomasiā, Sanctum,

ארלס
היכל
דבר

secundo queritur, An hoc Altare fuerit totum vacuum, an verò plenum terra vsque ad mediam partem? Richardus & Auctor Historiæ Scholasticæ, & Abulenſis opinantur, fuisse terra oppletum vsque ad medium, propter verba illa Exodi: Altare de terra facietis mihi, & offeretis super illud holocausta. Cæterum ex libro Machabæorum constat. Altare nõ terra, sed lapidibus repletum fuisse. Iudæi enim, & fratres diruerunt holocaustorum altare violatum, & pollutum a Gentibus, & reposerunt lapides in monte domus in loco apto, & acceperunt lapides integros secundum legem, & edificauerunt altare nouum secundum illud, quod fuit prius. In eodem autem loco isto Exodi subiugitur: *quod si altare lapideum feceris mihi, non edificabis illud de sectis lapidibus, ac idcirco liber Machabæorum (ut retulimus paulò ante) Acceperunt, inquit, lapides integros, hoc est, minime lectos. Postiũm est autem altare sub dio, non intra Tabernaculũ, aut Templum, propter ignem, & sanguinis ac victimarum odorem. Salomon fecit altare illo priori maius: legimus enim: Fecit quoque altare aeneum viginti cubitorum longitudinis, & viginti cubitorum latitudinis, & decem cubitorum altitudinis.*

Tertio queritur, Quo modo ad Altare tam altum ascenderetur? *Respondeo*, Deum Mosi præcepisse: *Non ascendes per gradus ad altare meum, ne veletas turpitudine tua. vnde licet altare emineret, nõ erat tamẽ ad illud ascensus per gradus, aut ex lapidibus, aut ex lignis ordine positos, sed erat cõtinuus per terram ipsam, quæ sensim in altum surgebat.*

Quinto queritur, Quæ & qualia fuerint vasa ad huius Altaris vtilis necessaria? Ita legimus in Exodo: *Faciesque in vsu eius lebetes ad suscipiendos cineres, & forcipes, atque fuscinulas, & ignium receptacula. Omnia vasa ex ære fabricabis. Liber quoque Regum ita scribit: Fecit ergo Hiram lebetes, & scutras, & amulas, & postea: Et lucernas desuper aureas, & forcipes, & hydras, & fuscinulas, & phialas, & mortariola, & thuribulayie auro purissimo. Lebetes hebraicè dicuntur *Siroth*, noſter interpres sæpè vertit in ollas. Erat autem vas in modum ollæ factum, ad cineres suscipiendos. Forcipes in hebræo dicuntur *Iaim*. Hieronymus alicubi interpretatur tridentes, nunc verò forcipes. Instrumentum hoc erat, quo ignis capiebatur. Fuscinulæ hebraicè *mizera-koth*, solet Hieronymus reddere tridentes verum alibi interpretatur vincinos, alio loco reddit fuscinulas. Instrumentum erat, quo carnes ex olla, vel alio loco capiebantur. Vnde interdum vocantur *Creagra*, à carne capienda. Phialæ in hebræo dicuntur *mizlegoth*. vas erat magnum, & amplum, ad bibendum accommodatum: eius vsus erat in templo, ad victimarum sanguinem excipiendum. Scutræ in hebræo *Iaim*, vas erat rotundum, quale ad mentas adhibetur, vnde ex scutra, dicta est scutella. Amulæ hebraicè *mizera-koth*: Amulam autem Latini vocant genus vasculi ad aquam gestandam. Thymiateria in hebræo *Meqanmeroth*, vasa erant, quibus odores incendi ponebantur. Mortariola, vasa erant parua in modum volæ manus facta, ad thura, & alia similia excipienda. Thuribula, vasa erant veluti cochlearia quædam, in quibus thura, vel panes ponebantur.*